

Rapport fra befaring biologiske skogregistreringer

<i>Rapport nr.</i>	Vurdering av Skåbubaklia langs Vinstra-elva, Nord-Fron kommune, i forbindelse med Frivillig vern i området.
<i>Oppdragsgiver</i>	Fylkesmannen i Oppland v/ Kolbjørn Hoff
<i>Oppdragstaker</i>	Reidar Haugan
<i>Feltbefaring utført av</i>	Reidar Haugan
<i>Rapport skrevet av</i>	Reidar Haugan
<i>Dato for befaring</i>	4. september og 20. oktober 2018
<i>Kommune</i>	Nord-Fron
<i>Rapporten går til</i>	Oppdragsgiver og Mjøsen Skog v/ Elisabeth Gill

<i>Skogeier</i>	
<i>G/Br. nr.</i>	212/3 og 213/3
<i>Teig</i>	
<i>Bestand</i>	
<i>Kartref.</i>	
<i>Georefererte filer foreligger</i>	Nei

<i>Gjelder miljøregistrering av eiendom</i>	
<i>Gjelder avgrensning av nøkkelbiotop</i>	
<i>Gjelder vurdering av biologiske kvaliteter i MiS-figur</i>	
<i>Gjelder registrering av erstatningsområde</i>	
<i>Gjelder spørsmål ang naturtypelokalitet eller lokalitet for truet art</i>	
<i>Gjelder spørsmål ang hogst i BVO</i>	
<i>Gjelder spørsmål ang Frivillig vern</i>	
<i>Gjelder annet (beskriv)</i>	

<i>Arbeid gjenstår i forb. med oppdraget</i>	Nei
--	-----

<i>Kart vedlagt</i>	Ja
<i>Annet vedlegg</i>	Bilder

Innledning

To områder i Skåbubaklia på sørsida av Vinstra-kløfta (nordvendt side) ble undersøkt for evt. frivillig vern. Det ene området ligger på eiendom 212/3 i den eldre skogen som står igjen mellom Baklivegen og elva. Det andre området omfatter skogområdet mellom Baklivegen og Vinstra-elva øst for utløpet av Skåbyggja, på eiendom 213/3.

Formålet med undersøkelsen er å sjekke om skog i disse to områdene kan ha tilstrekkelige verneverdier som en del av et frivillig-vern-område langs denne delen av Vinstra sitt dalføre. Områdene ligger i tilknytning til Skåbudalen, som ble utredet i bekkekløftprosjektet som dekket Vinstra-elva i 2007 (Abel & Gaarder 2008). Dette området ble gitt en høy verdsetting, 4 poeng, på grunn av omfattende

biologiske verdier i et velavgrenset område. Vinstra-juvet har internasjonal verneverdi med mange unike forekomster, og det er allerede etablert to verneområder i kløfta lenger mot øst.

Områdene ble undersøkt på høsten. Lysforhold og vær ellers var greit i de lyse timene, men dagen var kort. Den siste befaringen foregikk såpass seint på høsten at elementer ved karplantefloraen ikke var lett å undersøke ordentlig. Det ble spesielt lett etter rødlista kløfte-arter av lav.

Akkurat disse to områdene ser ikke ut til å ha vært befart av biologer tidligere.

På 213/3 ligger det en naturtype med verdi B vest for befarings-området (BN00065587 – Vinstra sør for Kvålen; <https://faktaark.naturbase.no/?id=BN00065587>), hvor det er lagt ut et fåtall funn gjort av Geir Gaarder etter befaring i 2007. I naturtypebeskrivelsen er det i tillegg publisert flere funn av rødlistearter i denne naturtypen som ikke er lagt inn i Artskart, bl.a. rosenkjuke (NT), rynkeskinn (NT) og huldrenål (EN). I forbindelse med skogbruksplanen er det tegnet inn en nøkkelbiotop (MiS-figur) langs elvekanten i hele eiendommens bredde, tilsynelatende helt uavhengig av skogens alder (inneholder en del ungsog).

Ingen ytterligere biologiske feltundersøkelser synes tidligere å være gjort langs sørsiden av elva vest for naturtype BN00065587, dvs. inkludert eiendom 212/3. Nøkkelbiotopen som går langs elva på 213/3 stopper ved eiendomsdelet og ingen nøkkelbiotoper er figurert langs elva på denne eiendommen.

På eiendom 215/8 øst for 213/3 og inntil befart område her ligger en naturtype med verdi B (Hattflata vest – BN00065585; <https://faktaark.naturbase.no/?id=BN00065585>). Området ble opprettet etter befaring av Gaarder i 2007. I henhold til DN-håndbok 13 (2006) var det ikke mulig å plassere deler av den registrerte naturtypen i noen definert kategori, og samlekategorien «Andre viktige forekomster» er benyttet. Det dreier seg om åpne leirrasområder som er en sjelden og spesiell naturtype. Ellers er det registrert en del gammel skog i området, bl.a. med forekomst av huldrekjuke (EN). Området er til dels svært bratt og utilgjengelig. Også her er det nevnt arter i naturtype-beskrivelsen som ikke er å finne igjen i Artskart, bl.a. arter i lungeneversamfunnet (uspesifisert).

Rapporten beskriver de to befarte områdene og anbefaler vern av områdene som til dels også inkluderer noen partier med yngre skog for å få sammenheng i arealene. Et vern her inkluderer verneverdier som ikke er fanget opp i de andre verneområdene langs elva, bl.a. forekomster av fossefiltlav (EN) og grynkolve (VU).

Rødlistekategorier følger Henriksen & Hilmo (2015). Artsfunn er lagt inn i Artskart (2019).

Artskart og Naturbase er sjekket

22.01.2019

Nærmere beskrivelse av befaringsområdet på eiendom 213/3

Det befarte området ligger mellom Baklivegen og Vinstra-elva øst for naturtype BN00065587. Befaringsruta framgår relativt tydelig i Artskart. Arealer langs elva ble i stor grad prioritert, men øst i området ble den nokså frodige og storvokste liskogen mellom Graupmovegen og Baklivegen befart mer nøye. Befaringsarealene ligger mellom og grenser i prinsippet inntil BN00065585 i øst og BN00065587 i vest.

I denne delen av lia er det hogd ganske mye i forlengelsen av Graupmovegen som kommer inn langs elva fra østsiden. Den delen av vegen som ligger på eiendommen er nesten gjengrodd etter at området ble hogd for en del år siden. Hogstene omfatter de slakeste lipartiene inkludert den nokså flate terskelen som ligger ovenfor den nedre brøttkanten mot elva. Området er hogd med skogsmaskiner og den lettest tilgjengelige granskogen er tatt ut. Skogen er i ferd med å reetablere seg, og området ser lite stelt ut. Det kommer en del lauv sammen med baret, og det står igjen mindre grupper med eldre

skog. De avvirka arealene har mye rike vegetasjonstyper, særlig høgstaudeskog.

Nedenfor ungskogen mellom Graupmovegen og elva står det et belte med eldre skog. Arealet er bratt og mye av skogen står i ei slags stabilisert tresatt steinur, tydelig sturende, med moderate dimensjoner og kanskje svært gammel. Nede ved elva er det en for det meste smal flommarks-kantskog med ulikt lauv, særlig gråor. Her og der er det noe semiåpne, mer eller mindre mosedekte steiner og bergflater. Bergartene i området er for det meste transportert fra andre områder i landskapet, og er svært variable avhengig av hvor steinblokkene stammer fra. Lokale bergarter som springer fram i partier ser ut til å være ganske næringsrike.

Det er en del eldre liskog som står igjen i området og noe er på nokså gode boniteter. Et parti med furublandet skog midt i lia er fattig (F8), men gjenstående granskog er notert med boniteter opp til G14. Eldre liskog som står igjen øst mot eiendomsdelet har blitt registrert som G11, men boniteten vurderes her til å variere ganske mye innen de enkelte bestand og partier i søkk har trolig adskillig høyere bonitet, i hvert fall G14 og kanskje høyere. Ravinepreget, som er så typisk i disse bratte liene pga. kildehorisonter er nokså sterkt til stede øst på eiendommen, og disse frodige søkkene/dalene er mer produktive. Stort sett er det blåbærskog på ryggene og høgstaudeskog eller kildepreget (snelledominert) skog i søkkene. Liskogen øst i området, mot naboeiendom, begynner å få svært mye død ved i partier. Se også vedlagte bilder.

På grunn av at befarings av området er krevende og tungt er en del areal som ikke er sjekket grundigere. Resultatene fra befaringsen gir likevel et generelt bilde på hvordan skogens tilstand er på dårlig befarte arealer.

Rødlista naturtyper er representert med høgstaudeskog (NT) og flomskogsmark (VU). Flomskogsmarka er marginalt utviklet. Mye av høgstaudeskogen er hogd i forbindelse med Graupmovegen.

Registrerte arter av interesse

Artsfunn er registrert i Artskart.

I den eldre skogen langs elva ble det lett etter bl.a. småragg, som finnes lenger nede i elva. Denne ble ikke funnet her, men det ble registrert en del forekomster av flatragg (NT) på gråor i flomskogen. Av interesse er en forekomst av grynkolve (VU) som vokser på steiner i ur i glissen granskog ned mot elva. Denne eldre granskogen har overraskende sparsomt med f.eks. knappenålslav (rustflekknål, krukkenål, gulgrynnål, skjellnål, grønnsothnål, gullnål, Chaenothecopsis nana) og ingen rødlista sådanne, men sprikeskjegg (NT) er vanlig. Langs elva er det mosaikk av ulike vegetasjonstyper og et svakt innslag av fjellplanter (fjellskrinneblom og fjelltimotei). Det var forventet å finne noe lungeneversamfunn i denne delen av området, men dette var dårlig utviklet og uten Lobaria-arter (grynvrenge, småfylltav, skålfylltav, diverse årenever-arter på berg langs elva). I kaldkildepreget sig over berg vokser dvergsnelle.

Liskogen har varierende vegetasjonstyper hvor de rikeste delene ligger nede i daler/søkk. Her er det en del sneller og bregner, bl.a. den mer krevende fjell-loken. I partier forekommer mye dødved, og det er potensielt forekomster av rødlista sopparter. På gammel gran ble det registrert sukkernål (NT) og sprikeskjegg (NT).

Sammendrag, områdekvaliteter eiendom 213/3

Det er kanskje vanskelig å binde sammen naturtypene øst og vest for undersøkelsesområdet, noe som skyldes de ganske omfattende hogstene ved enden av Graupmovegen. Disse hogstene har berørt mye av høgstaudeskogen i området. Imidlertid er det biologisk interessante områder både langs Vinstraelva i hele eiendommens bredde, og i liskog øst i undersøkelsesområdet.

Kvalitetene langs elva er knyttet til komplekse naturtyper som er influert av denne, bl.a. flommarksskog og gammel granskog og kantskog generelt som er artsrik og variert, og med flere rødlistearter, bl.a. grynkolve (VU).

Liskogen i øst er variert med tanke på bonitet og vegetasjonstyper, bl.a. interessante raviner med kildeframspring. Deler av skogen er i en klimaksfase med tiltagende og allerede store mengder liggende død ved av gran, og potensielt sett er det meget sannsynlig å finne flere rødlistearter her. Det er naturlig å betrakte denne delen av området som en del av naturtypen mot øst (BN00065585). Liskog vestover på eiendommen har trolig også ganske store kvaliteter, men disse arealene ble dårlig undersøkt. Disse arealene ligger midt i lia på det bratteste og er til dels av noe lavere bonitet.

Samlet sett er det flere interessante områder her som inneholder biologiske kvaliteter som er verneverdige, både med rødlistearter og økologisk interessant skog som har godt med potensielt habitat for rødlista vedboende sopp. I tillegg forekommer rødlista naturtyper (flomskog og høgstaudeskog). De hogde arealene bør kunne betraktes som eventuelle restaureringsarealer og skogbildet her er ganske variert og «rotete» fra tette granforyngelser til kratt med lauvdominans til gjensatte smågrupper/holt og enkeltlementer (gadd, enkelttrær etc.).

Nærmere beskrivelse av befaringsområdet på eiendom 212/3

Det befarte området ligger mellom Baklivegen og Vinstra-elva vest for naturtype BN00065587. Befaringsruta framgår tydelig i Artskart. Både liskog og arealer langs elva ble prioritert, men det ble ikke tid til å gå over den østligste delen mot 213/3 og naturtypen/nøkkelbiotopene der. Her er det også en større, ganske ny hogstflate og bare et mindre område med eldre skog står igjen mot eiendom i øst. På flybilde ser det ut til at det står igjen en del lauv på hogstflata og skog i en smal kantsone mot elva. Ei ganske ny kabeldrift strekker seg helt ned til elva i et ca. 100 meter bredt belte. Her står det også igjen grupper med trær. Ellers er det hogstflater og ungskog mest i den øvre/søndre halvdelen av lia mot Baklivegen.

Beskrivelsene, som omfatter bestand med eldre skog, deles opp i kantskog mot elva og liskogen.

Liskogen omfatter grandominerte områder som stort sett er av ganske lav bonitet og som står på grunn mark. Her og der stikker det fram bergvegger og store steiner som beriker området. Bergartene er nokså rike og består av fyllitt/skifer/sandstein i Synnfjell-formasjonen, og kan stedvis være ganske kalkrik. Lungenever på bergvegger indikerer dette. De lave bonitetene (G11) må skyldes at skogen er for det meste grunnlendt, men variasjonene er ganske store innen bestand også. Vegetasjonstypene varierer fra lyngskogstyper (mest blåbær) som dominerende til søkk med fuktigere vegetasjon som i sitt rikeste er høgstaudeskog (særlig på flate nederst mot brøttkanten). Det er ganske mye lauv i liskogen med innslag av gammel bjørk, selje og osp, til dels bevokst med lungeneversamfunn. Gamle trær er vanlig, men det er middels til moderate mengder med liggende død ved. Liskogen er variert og har en god del rødlisteforekomster.

Kanten langs elva har også en del bergvegger og framspring av de samme rike bergartene som i skogen. Til dels er de mosedekt, til dels er de steile eller overhengende og mer lavbevokst. I tillegg forkommer en del steinblokker av ulike bergarter. Skogen består av flommarks-preget oreskog og annen strandskog som er mer eller mindre lauvdominert. Kantsona er i det hele tatt svært variert med tanke på vegetasjonstyper og innslag av arter, men gran som treslag har liten betydning for biologisk mangfold her.

På grunn av at befaringsområdet er krevende og tungt er det noe areal som ikke er sjekket grundigere. Resultatene fra befaringsreisen gir likevel et generelt bilde på hvordan skogens tilstand er på dårligere befarte arealer.

Rødlista naturtyper er representert med høgstaudeskog (NT) og flomskogsmark (VU). Flomskogsmarka er marginalt utviklet. Det er å anta at en del av høgstaudeskogen er hogd i forbindelse med kabeldrifter som går helt ned i lia.

Registrerte arter av interesse

Artsfunn er registrert i Artskart.

I skogen langs elva ble det aktivt lett etter bl.a. småragg eller andre typiske «kløftearter» som finnes lenger nede langs elva. Småfylltav ble ikke funnet her, men det ble registrert to forekomster av kløftearten fossefylltav (EN) på og en forekomst med grynkolve (VU) på bergvegger i kantsona. Noen forekomster av flatragg (NT) ble registrert på gråor. Vegetasjonen skifter ganske mye langs elva og i tillegg til flomskog er det stor småskala variasjon, bl.a. med innslag av fjellplanter som ullarve, snøsilde, gulsilde og dvergsnelle. Mindre partier med høgstaudevegetasjon og kildevegetasjon.

Liskogen er gammel og variert. Gammel gran har bl.a. ganske rik knappenåslav-flora med bl.a. skyggenål, krukkenål, rimnål (NT) og sukkernål (NT). Noen forekomster med granseterlav (NT) og gryntjafs (NT) er registrert på gammel gran og furu. Sprikeskjegg (NT) er ganske vanlig mens gubbeskjegg (NT) forekommer sparsomt. Lodnefylltav (EN) ble funnet på en gammel råttne stubbe. Lungeneversamfunnet med lungenever, skrubbenever, filthinnelev, grynvrenge og lodnevrenge ble registrert på seljer og osper. Noen bergvegger har bl.a. lungenever, randkvistlav, åregrønnever og vanlig skållav. Særlig i den østre delen av det undersøkte arealet er det partier med kildehorisonter og bregneskog med bl.a. dvergsnelle forekommer her og der i søkk.

Sammendrag, områdekvaliteter eiendom 212/3

Bortsett fra de hogde partiene er skogen gammel og av relativt stor biologisk verdi. De hogde områdene er ikke spesielt undersøkt.

Kvalitetene langs elva er knyttet til komplekse naturtyper som er influert av denne, bl.a. flommarksskog og gammel granskog og kantskog generelt som er artsrik og variert, og med flere rødlistearter, bl.a. to forekomster av fossefylltav (EN) og en med grynkolve (VU). Innslaget av åpne berg langs elva i denne delen av kløfta er ganske høy og gir et ganske høyt arts mangfold, selv om spesielle arter som trådrag mangler.

Liskogen har ganske lav bonitet, men er variert med tanke på innslag av løvtrær og bergvegger. Skogen virker gammel, men har ikke store mengder liggende død ved. Grunnlent skog på til dels næringsrike (kalkrike?) bergarter gir potensielt mulighet for sjeldnere mykorrhizasopp, men dette er ikke undersøkt. Mange rødlistefunn inkludert en direkte truet (EN) art (lodnepuslelav) viser at området har gammel skog med stor habituell variasjon. Det forekommer noe høgstaudeskog.

Samlet sett er det flere interessante områder her som inneholder biologiske kvaliteter som er verneverdige, både med rødlistearter og økologisk interessant skog som har godt med potensielt habitat for rødlista arter. De hogde arealene bør kunne betraktes som eventuelle restaureringsarealer som binder sammen areal med gammel skog.

Verneverdier, konklusjon

De to undersøkte områdene er noe ulike. Tatt artsfunn i betraktning er områdene med eldre skog på 212/3 av høyest verdi i og med at det er flere funn og flere rødlistearter er registrert inkludert to truede arter. De eldre skogområdene på 212/3 virker eldre enn skogen på 213/3. Imidlertid er andelen granskog på litt høyere bonitet med større mengder død ved karakteristisk for 213/3, og det kan være

flere dødved-arter her som ikke ble registrert nå. På 212/3 inngår to element som ikke finnes på 213/3, dvs. godt utvikla lungeneversamfunn og rike berg. Sammenliknet skårer derfor 212/3 høyere.

Tabell 1. Vurdering av eldre skog innenfor undersøkelsesområdene på eiendommene 212/3 og 213/3. Kjerneområder er ikke figurert. I samlet vurdering er det tatt i betraktning at yngre skog tas med for å binde sammen områdene.

Eiendom	Urørthet	Død ved mengde	Død ved kontin.	Gml. bartrær	Gml. løvtrær	Gml. edelløvtrær	Tre-slagsfordeling	Topografisk variasjon	Vegetasjonsvariasjon	Rikhet	Arter	Sørrelse	Arrodering	Samlet vurdering
212/3	**	*	**	***	**	-	**	***	***	**	***	*	**	***
213/3	**	**	**	**	*	-	**	**	***	**	**	*	**	**
Samlet vurdering	*	**	**	**	**	-	**	**	***	**	***	*	**	**

Framstad m.fl. (2017) analyserer de viktigste manglene ved Frivillig vern. Rapporten konkluderer bl.a. at det er underdekning for vern av bekkekjøfter i Oppland. I tillegg er det ønskelig å fange opp arealer med minst regional verdi (B/**) av gammel barskog og bekkekjøfter og områder på bedre boniteter med rikt arts mangfold.

Forekomster av rødlista naturtyper bør også tas i betraktning, selv om disse ikke er optimalt utviklet i de undersøkte områdene på de to eiendommene.

Det konkluderes med at de undersøkte arealene er verneverdige, og at det fanges opp kvaliteter og arter som ikke ligger inne i verneområdene i Vinstras dal lenger mot øst (bl.a. de trua artene fossefiltlav og grynkolve). Fossefiltlav er en sjelden og nærmest obligat bekkekjøftart (Carlsen m.fl. 2012).

Underskrift og dato

Reidar Haugan

23. januar 2019

Litteratur/kilder

Abel K., Gaarder G. 2008. Naturverdier for lokalitet Vinstra-Skåbudalen, registrert i forbindelse med prosjekt Bekkekjøfter 2007, Oppland. NaRIN faktaark. BioFokus, NINA, Miljøfaglig utredning. http://lager.biofokus.no/omraadebeskrivelser/Bekkekjoefter2007_Oppland_Vinstra-Skaabudalen.pdf

Artsdatabanken 2019. Rødliste for naturtyper. <https://www.artsdatabanken.no/rodlistefornaturtyper>

Artskart 2019. artskart.artsdatabanken.no

Carlsen, T., Bendiksbj, M., Hofton, T.H., Reiso, S., Bakkestuen, V., Haugan, R., Kauserud, H. & Timdal, E. 2012. Species delimitation, bioclimatic range, and conservation status of the threatened lichen *Fuscopannaria confusa*. - *Lichenologist* 44(5): 565-575.

Direktoratet for Naturforvaltning. 2007. Kartlegging av naturtyper - verdisetting biologisk mangfold, rev. utg. DN-håndbok 13.

Framstad, E. (red.), Blindheim, T., Granhus, A., Nowell, M., Sverdrup-Thygeson, A. 2017. Evaluering av norsk skogvern i 2016. Dekning av mål for skogvernet og behov for supplerende vern. NINA Rapport 1352. 149 s.

Henriksen S. og Hilmo O. (red.) 2015. Norsk rødliste for arter 2015. Artsdatabanken, Norge.

Vedlegg: Kart og bilder

Funn av arter på 213/3. Fra Artskart. De røde prikkene er rødlistearter.

Flyfoto som viser funn av arter på 213/3. Bildet viser at skogen innerst i Graupmovegen (som kommer inn langs elva østfra) for en stor del er hogd.

Kantskog langs Vinstra på 213/3 (mot vest). Gammel gråor står som en brem ut mot elva.

Mellom den lauvdominerte kantskogen langs elva og bratt granskog er det partier med åpen stabilisert ur. Eiendom 213/3.

I den bratte granskogen mellom Graupmovegen og Vinstra-elva på 213/3 er et gamle graner og noe liggende død ved.

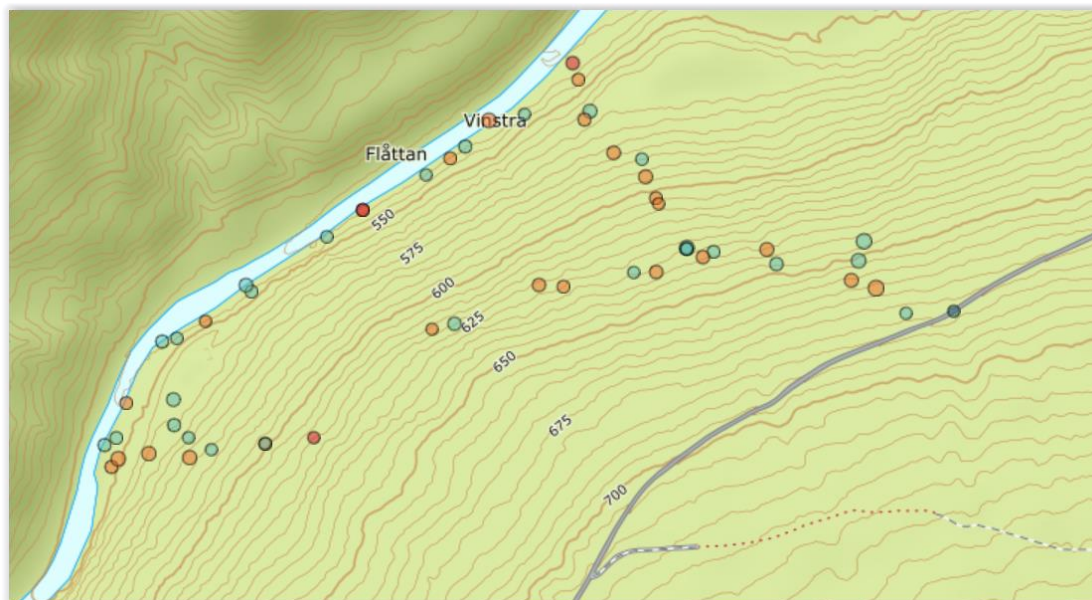
Liskogen på 213/3 er ganske rik, vegetasjonsmessig. Her med bregneskog i søkk. Trolig ligger det kilder under her som forskyner lia med stabilt vann.

Liskog på 213/3. Liten bekk i bunn av en ravine og mye død ved av lauv.

Liskog på 213/3. Granskog/liskog med en del død ved i ulike nedbrytningsstadier.

Funn av arter på 212/3. Fra Artskart. De røde prikkene er rødlistearter.

Flyfoto som viser funn av arter på 212/3. Bildet viser at skogen er avvirket i to parter inntil elva, samt i søndre del mot Baklivegen.

I granskogen på 212/3 er det en del rike bergvegger. Noen har påvekst av bl.a. lungenever.

Lauvinnslaget er relativt stort og variert på 213/3

På noen flater nede ved elva på 212/3 er det godt utviklet frisk høgstaudeskog. De visne plantene er tyrihjem.

Lungeneversamfunnet er godt utviklet på selje og osp på 213/3

På berg nede ved elva på 212/3 vokser en populasjon med fjellplanten snøsildre. Flere fjellplanter «krabber ned» langs elva.